

Blizi se kraj spora oko makedonske granice

Author: [IWPR Balkans](#)

Visegodisnji spor izmedju Makedonije i Srbije konacno bi mogao biti resen

Prosle srede su u Skoplju poceli novi razgovori jugoslovensko-makedonske mesovite komisije ciji je cilj resavanje vesegodisnjeg spora Makedonije i Srbije oko neobelezene granice - svakako najosetljivije u regionu.

Makedonski ministar spoljnih poslova Srdjan Kerim gaji nadu da bi se pregovori mogli okoncati najkasnije do 22. februara ove godine kada u Skoplju treba da se odrzi Samit za saradnju u jugoistocnoj Evropi.

Makedonske vlasti i Milosevicev rezim nisu uspeli da se dogovore jos od 1992. godine oko ovog pitanja, otkako se raspala bivsa Jugoslavija. Tada je nezavisna Makedonija trazila da se prizna stara administrativna granica, a jugoslovenska vlada pod predsednikom Slobodanom Milosevicem zahtevala je strateske tacke unutar makedonske teritorije.

Kada su poceli pregovori bila je sporna citava granica duga 330 kilometara. Od tada, kako kazu izvestaji, reseno je vise od polovine ove granice.

Dobra volja i snazni interesi na obe strane navode na zakljucak da ce do sporazuma ipak doci.

Novi upravljac u Beogradu zele da na primeru ove granice prikazu sebe kao faktor stabilnosti i saradnje u regionu, tim pre sto je zvanicno Skoplje medju prvima priznalo demokratske promene u Beogradu.

Osim toga, Srbija je zivo zainteresovana da sa Makedonijom potvrdi zvanicno granicu i tako pokaze da nekadasnja juzna srpska pokrajina, Kosovo, koja cini dve trecine granice sa Makedonijom, nije za Beograd izgubljena.

Nesiguran je i dobar deo ostatka srpsko-makedonske granice, zbog nemira u Presevskoj dolini, na jugu Srbije, gde albanska gerila, takozvana "Oslobodilacka vojska Preseva, Bujanovca i Medvedje", izvodi oruzane akcije s ciljem da ove teritorije juzne Srbije pripoji Kosovu.

Zbog krize u juznoj Srbiji i Skoplje je uznemireno, strahuje se od mogucnosti da se nemiri preliju u Makedoniju preko nepostojece granice. Ono je zbog toga zainteresovano da se ta granica bar formalno obelezi i tako obezbedi.

Skoplje se plasi nezavisnog Kosova, koje bi moglo da inspirise etnicke Albance u zapadnom delu Makedonije da zatraze politicku autonomiju, sto je jos jedan razlog priblizavanja Skoplja Beogradu.

Makedonski predsednik Boris Trajkovski koji je krajem prosle godine posetio Beograd i susreo se sa Vojislavom Kostunicom, pohvalio se u jednom intervjuu da sa jugoslovenskom predsednikom odrzava stalne prijateljske telefonske kontakte.

Osim toga, ako se dogovor postigne, to ce i Makedoniju prikazati kao konstruktivni faktor u nemirnom

regionu, to jest, kao zemlju koja tezi regionalnoj saradnji. Ministar Kerim je drugi covek u Paktu za stabilnost, zamenik Boda Hombacha, pa bi to i njega promovisalo kao uspesnog aktera u projektima stabilizacije.

Kako sada izgleda, samo albanski ekstremisti, kako na Kosovu, tako i u Makedoniji, nisu zainteresovani da Beograd obelezava granicu Kosova sa Makedonijom. Najekstremniji medju njima ne priznaju ni bivsu administrativnu granicu kao kosovsko-makedonsku drzavnu granicu, jer etnicki Albanci zive i sa makedonske strane te granice. Oni su za etnicke granice kao drzavne, koje bi ujedinile albanske zajednice u Makedoniji i na Kosovu.

Prosele godine u vise navrata albanska gerila na Kosovu gadjala je karaule makedonske vojske. Vise puta su tokom prosele godine patrole makedonske vojske upadale u zasede delova OVK na toj granici.

U aprilu prosele godine maskirana grupa naoruzanih ljudi za koje se misli da pripadaju Kosovskom zastitnom korpusu, kidnapovala je pripadnike makedonske granicne patrole. Izvestaji u makedonskim glasilima tvrdili su da su vojnici pusteni u zamenu za oslobadjanje nekadasnjeg OVK komandanta Xhavita Hasanija iz makedonskog zatvora (Videti BCR 132, 11-Apr-00).

Iako se Skoplje i Beograd sada priblizavaju, makedonsko-sprski odnosi optereceni su proteklom decenijom Miloseviceve vladavine koja je ostavila gorke uspomene.

Posle raspada bivse federacije, Makedonija je nakon Slovenije i Hrvatske objavila svoju nezavisnost, sto je ogorcilo Milosevica koji je racunao na ostatak bivse drzave kao na "pravoslavnu federaciju", na celu sa Srbijom.

Milosevic je tada optuzio Makedoniju da mu je "zarila noz u ledja". Medjutim, zbog ratova u Hrvatskoj i BiH, Milosevic nije stigao da Makedoniju vojnicki disciplinuje.

On je 1992.godine na osnovu jednog ugovora sa Skopljem "privremeno" povukao elitne vojne jedinice iz Makedonije na teritoriju gde je vodio ratove. Tako je prepustio teritoriju Makedonije makedonskoj vojsci, koju je ostavio bez naoruzanja.

Lider srpskih radikala i saveznik Milosevica, ekstremni nacionalista Vojslav Seselj je tada izjavio da ce za vraćanje Makedonije u zagrljaj Beograda biti potrebne samo dve motorizovane brigade i dva dana ratovanja. Do toga nije doslo zato sto je Milosevic bio angazovan ratovima u drugim delovima, pa se nisu stekli uslovi da se otvori "juzni front".

Iako su jugoslovenske vlasti zvanicno priznale Makedoniju 1995.godine, Miloseviceva vlada neprekidno je odrzavala tenzije, podsticanjem srpskih ekstremista u Makedoniji. Po propagandi Beograda, Srba u Makedoniji ima 350 hiljada i oni su ugrozeni, iako se po poslednjem popisu tako izjasnilo samo njih 55 hiljada.

Lideri Demokratske partije Srba u Makedoniji, koja je formirana posle osamostaljivanja Makedonije, pripremali su da otcepe severni deo Makedonije gde ima najvise Srba, a to su Skopska Crna Gora i Kumanovska dolina.

Clanovi ove partije cesto su se hvalisali da su odlazili na Pale kod generala Ratka Mladica na kurseve za "vojne stratege". Medjutim, nikada nisu uspeli da stvore "kriticnu masu" za pobunu.

Kiro Gligorov, tadašnji makedonski predsednik je 1995. godine posetio Beograd, gde mu je obećano da će administrativna granica biti u kratkom roku obeležena. Međutim, to obećanje nije ispunjeno.

Jugoslovenska vlada zahtevala je tri strateški važne tačke na makedonskoj teritoriji, s kojih bi mogla da kontrolise jednu trećinu makedonske teritorije u njenom severnom i zapadnom delu, a to su Cupino brdo blizu bugarske granice, pašnjake na planini Korabu na makedonsko-albansko-srpskoj tromeđi i Skopsku Crnu Goru, nedaleko od Skoplja.

Makedonska strana je tražila specijalni status za manastir Prohor Pčinjski, koji je udaljen nekoliko kilometara od granice na srpskoj teritoriji.

U tom manastiru donete su odluke o makedonskoj državnosti na Drugom zasjedanju Antifasističkog sabora narodnog oslobođenja Makedonije, ASNOM-a, 1944. godine. U ovom manastiru nalazio se memorijalni muzej ASNOM-a.

Takozvani cetnici Vojislava Seselja unistili su pre osamostaljenja Makedonije 1990. godine sva makedonska obeležija sa manastirskog konaka. Popovi manastira su prostoriju muzeja u kojoj je održano istorijsko zasjedanje pretvorili u trpezariju što je u Makedoniji dramatično primljeno.

Planirana uzvratna poseta Milosevica Skoplju nikad se nije obistinila.

Danas je situacija drugačija, politički interes gura obe zemlje da što pre reše to pitanje. U stvarnosti, uopšte nije jasno kako bi se obeležavanje granice moglo tehnički izvesti. Teško je zamislivo da bi bilo koja strana izašla na teren i postavljala oznake, zbog opasnosti od oružanih incidenata i žive oružane aktivnosti albanske gerile naročito na jugu Srbije.

U svakom slučaju, dogovor oko granice, makar ona bila samo nacrtana na topografskim kartama, predstavljao bi snažan politički poen za obe strane.

Dragan Nikolic je redovni dopisnik IWPR.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/blizi-se-kraj-spora-oko-makedonske-granice>